

verslag

Betreft	ROW/DCL
Vergaderdatum en -tijd	19 oktober 2023 15:00
Vergaderplaats	VWS. de Terminal
Aanwezig	Voorzitter: Fred Savrij Droste Secretaris: Tjalda de Haas Baljé, S. (VWS), Biesterveld, S. (FNLI), Belle, J. van (VWS), Callaert, C. (NRK), Haar, C. ter (VBZ), Dommershuizen, H. (MVN), Kneppers, M. (FNLI), Rijerman, M. (FNLI), Lambregts, C. VNP), Loop, R. (NRK), Rang, H. (VWS), Ven, B. van de (RIVM) Grieten, B. (KVGGO), Robert, R. (NBOV)
Afwezig met bericht	
Kopie aan	

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

Regulier Overleg Warenwet

Bezoekadres:

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

T.E.J. de Haas

Secretaris Regulier Overleg

Warenwet

T 070 340 79 11

M +31(0)6-15438837

_dienstpostbusrow@minvws.n

l

Datum

20 november 2023

Aantal pagina's

7

Kenmerk

3730492

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

1. Voorstelronde en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en introduceert zichzelf als de nieuwe voorzitter van het ROW/DCL. Er volgt een korte voorstelronde. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3. Wetgeving BPA

De voorzitter vraagt Rang om een toelichting te geven bij dit onderwerp. Rang geeft aan de hand van een PowerPoint presentatie (bijlage 1) een overzicht van de stand van zaken omtrent het voorgenomen verbod op het gebruik van BPA als grondstof voor voedselcontactmaterialen. In april 2023 heeft EFSA een herevaluatie uitgebracht van BPA. BPA bleek reproductietoxisch en wellicht hormoonversturend. Op basis van deze uitkomsten is de toelaatbare dagelijkse inname (TDI) met een factor 20.000 verlaagd tot 0,2 mg per kilo lichaamsgewicht per dag. Met deze waarde komt de blootstelling voor alle leeftijdscategorieën boven de TDI uit en op basis hiervan stelt de commissie het verbod in. Verschillende partijen hebben de totstandkoming van de zeer lage TDI bekritiseerd en het Duitse BfR en het EMA zijn een artikel 30 procedure gestart op dit punt.

Echter ook volgens alternatieve risicoschattingen is de TDI die voldoende bescherming biedt zodanig laag dat een verbod noodzakelijk is. Op 25 mei 2023 heeft de Commissie aangekondigd actie te ondernemen. Het verbod is vervolgens twee maal in de Commissiewerkgroep besproken en er is een webinar voor stakeholders georganiseerd (dia 3). Ook is er informatie gepubliceerd op de website van de Commissie. Er is een consultatie gehouden waarin stakeholders uitzonderingen op de overgangstermijn van 18 maanden konden aanvragen. Deze sloot op 15 september 2023.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
23 oktober 2023

Het verbod gaat voor alle toepassingen gelden, een aantal daarvan is specifiek benoemd (dia 4). Ook import van materialen of gevulde verpakkingen valt onder het verbod. Bij gebruik van een functional barrier is BPA wel toegestaan, mits met de toepassing van GMP (good manufacturing practice) overdracht wordt voorkomen. Het verbod geldt op het gebruik van BPA, niet op de aanwezigheid, omdat BPA ook als verontreiniging in (gerecycleerde) grondstoffen aanwezig kan zijn. Daarnaast is het voornamelijk de bedoeling om het gebruik van Bisphenol A diglycidyl ether (BADGE) niet te verbieden, maar hierover vindt nog een aparte risicobeoordeling en discussie plaats.

Regrettable substitution (dia 5) is een belangrijk aandachtspunt. Daarom zal de Commissie ook andere bisfenolen verbieden die mogelijk even gevaarlijk of gevaarlijker zijn. ECHA heeft tot dusver al meer dan 30 van dergelijke stoffen geïdentificeerd. Bij het zoeken naar vervangende materialen is het dus verstandig om de ontwikkelingen in het chemische-stoffenbeleid goed te volgen.

De overgangperiode (dia 6) is in principe 18 maanden, maar er is mogelijkheid tot verlenging in geval van significante problemen. De reactietermijn om deze kenbaar te maken is in principe verstreken maar na de publicatie van de conceptregelgeving volgt nog een publieke consultatie, waarin het opnieuw mogelijk is knelpunten naar voren te brengen. Zoals het nu op papier staat mogen BPA-houdende producten die al op de markt zijn, worden verhandeld tot de voorraden op zijn (denk aan blikken, coatings, vormen etc.). Gebruiksvoorwerpen (vormen, apparatuur, coatings) kunnen gebruikt blijven worden tot het einde van de levensduur. Reparatie- en vervangingsmaterialen mogen na de overgangstermijn gebruikt blijven worden indien deze binnen de overgangstermijn nog op de markt zijn gebracht.

De planning (dia 8) is dat de ontwerpverordening deze herfst gepubliceerd wordt (waarschijnlijk na de commissiewerkgroep op 16 en 17 november). Na publicatie volgt een feedback periode van vier weken. Besluitvorming vindt vervolgens plaats in het Permanent Comité Toxicologische Veiligheid (waarschijnlijk in februari 2024), waarna de verordening in het voorjaar van 2024 gepubliceerd wordt en de 18 maanden overgangstermijn ingaan.

Bij VWS zijn ook nog veel vragen over dit proces en de inhoud van het BPA verbod. Rang nodigt deelnemers uit om hun vragen hier te stellen zodat VWS deze mee kan nemen richting de Commissie. De voorzitter dankt Rang voor de presentatie en vraagt om reacties.

Dommershuizen vertelt dat in Europa op metaalverpakkingen BPA al niet meer intentioneel aan de binnenzijde toegepast wordt. BPA-houdende lak aan de buitenzijde wordt uitgefaseerd. Hier is overleg over geweest met de Europese Commissie. Hij geeft aan graag input mee te geven voor de volgende

Commissiewerkgroep. Verder vreest hij voor chaos wanneer het verbod van kracht wordt. In Azië wordt nog wel BPA-bevattende lak gebruikt in conservenblikken die in Europa geïmporteerd worden. Wat is dan de threshold? Om onrust in de markt te voorkomen zijn aandacht voor handhaving en een duidelijke actielimiet nodig en een goede overgangperiode. Biesterveld geeft aan dat het BPA-vrijmaken van blik al goed mogelijk is, maar van de las daarvan nog niet. Aanpassingen hieraan veranderen de houdbaarheid van het product. De overgangstermijn is niet lang genoeg om nieuwe houdbaarheidsstudies binnen die periode uit te voeren.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
23 oktober 2023

De voorzitter merkt op dat het niet alleen om migratie van BPA uit blik gaat, maar ook uit polycarbonaat. Callaert antwoordt dat polycarbonaat nog maar weinig gebruikt wordt voor voedselcontactmaterialen, op een aantal specifieke uitzonderingen zoals de chocolademallen na. Biesterveld is het met deze analyse eens wat betreft polycarbonaat in voedselcontactmaterialen, maar in fabrieken zijn nog wel kijkvensters en transparante buizen van polycarbonaat te vinden.

Kneppers ziet nog veel onduidelijkheden. Ook zijn er al diverse deadlines die de Commissie zichzelf stelde gepasseerd. Vooral over de onduidelijkheden omtrent de (voorwaarden van de) overgangstermijn en de mogelijkheid tot het aanvragen van uitzonderingen hierop wil zij graag meer duidelijkheid. Rang kan deze op dit moment niet bieden, hij verwacht dat de Commissie een lijst zal opstellen met binnengekomen bezwaren en de reactie van de Commissie hierop. Een ander punt van zorg voor Kneppers is dat sommige MKB-bedrijven niet weten of er BPA aanwezig is in de materialen die zij gebruiken. Voordat dit bij leveranciers achterhaald kan worden is weer enige tijd verstreken, soms is bij (machine)leveranciers ook niet alle informatie bekend. De Voorzitter merkt op dat machinerie veel ingewikkelder is dan de verpakkingen. Rang geeft aan dat bestaande machines gewoon gebruikt mogen worden zolang zij functioneren. Bij vervanging moeten dan BPA-vrije alternatieven aangeschaft worden. De voorzitter brengt de brief van VBZ over het gebruik van polycarbonaat mallen in de chocoladeproduktie ter sprake, hoe zit het als niet de machine maar één van de mallen kapot gaat na de overgangstermijn? Moet dan gelijk alles worden vervangen? Ter Haar geeft aan dat fabrikanten al een vervangend materiaal beschikbaar hebben, maar tot nog toe was hier geen vraag naar omdat de huidige mallen zo goed werken. De opgave om geheel over te schakelen op het nieuwe materiaal zal niet binnen 18 maanden afgerond zijn.

De voorzitter vraagt zich af hoe handhaving op de nieuwe regelgeving plaats moet vinden. Het betreft industrie, retail, horeca en online verkoop. Biesterveld heeft op het webinar gehoord dat toezichthouders moeten handhaven op basis van de declaration of compliance. Dommershuizen vraagt zich af of dat werkt bij import uit derde landen. Rang benadrukt dat er rechtsongelijkheid dreigt doordat materialen uit derde landen wel aan het BPA-verbod moeten voldoen, maar dat voedingsmiddelen uit derde landen wel geproduceerd kunnen blijven worden met behulp van BPA-houdende materialen. Dit verschil is niet eenvoudig op te lossen.

De voorzitter vraagt Van de Ven hoe het RIVM denkt over de lage TDI voor BPA. Van de Ven geeft aan dat ze niet weet wat de detectielimiet (LOQ) is voor BPA. Wel vraagt ze zich af of voor gevallen zoals een productieketel met een klein polyester raampje dat haast niets afgeeft wellicht een surface-to-volume regeling te bedenken is. Callaert beaamt dat in deze situaties het risico veel kleiner is dan in verpakkingsmaterialen. Loop stelt dat deze ketels gewoon tot het einde van hun levensduur gebruikt mogen worden en dus geen probleem vormen, in

tegenstelling tot de chocolademallen. Als deze niet meer vervangen mogen worden is het hele systeem direct onbruikbaar. Hij vraagt of de zorgen van het RIVM als argument richting de Europese Commissie gebruikt kunnen worden. Van de Ven geeft aan dat er inderdaad discussie is geweest binnen het RIVM, en dat zij punten hebben ingebracht in de consultatie. EFSA heeft een waarde afgeleid die zeker veilig is, en die valt nu zeer laag uit. Van de Ven wijst er op dat deze TDI op andere wijze tot stand gekomen is dan die voor andere (alternatieve) stoffen en dat de TDI bij die andere stoffen bij een vergelijkbare beoordeling misschien ook veel lager zou uitvallen.

Rijerman vraagt of in het PCVD Toxicologische Veiligheid nog gediscussieerd kan worden over bijvoorbeeld een beperking in plaats van een verbod. Rang kan hier geen uitspraak over doen. Wel acht hij het denkbaar dat er bij een kleine oppervlakte/inhoud ratio gekeken zou kunnen worden naar een oplossing.

Kneppers geeft aan dat het nog niet duidelijk is of aangevraagde uitzonderingen toegekend zullen worden. Filters voor microfiltratie moeten vaak vervangen worden, dus is de voorraad snel op. Op dit punt is een impact assessment nodig. Door het proces lijkt hier geen gelegenheid voor te zijn.

De voorzitter vraagt of Rang over de genoemde punten persoonlijk in contact kan treden met de Commissie om te kijken wat er nog bespreekbaar is. Rang zegt toe dit te zullen doen. Dommershuizen waardeert dit maar vreest dat er geen ruimte meer is. Biesterveld geeft aan dat de Duitse overheid ook zorgen heeft en wil dat de Commissie terug gaat naar de tekentafel met dit voorstel. Hij geeft aan dat het voorstel innovatie remt, dat er geen nieuwe filters of mallen met BPA gebruikt kunnen worden en dat de impact assessment niet goed is verricht. Hij vraagt Rang om bij de commissie te benadrukken dat er echt zorgen zijn over deze wetgeving. Callaert vraagt of er contact is geweest met filterproducenten. Zij zullen moeten innoveren en het is aan hen om een langere overgangstermijn aan te vragen voor de filters. Biesterveld antwoordt dat er niet voldoende tijd geweest is voor deze assessment. Niemand wist dat bepaalde andere plastics ook BPA bevatten. De voorzitter concludeert dat elke industrie het eigen productieproces helemaal na moet lopen om te kijken waar mogelijk problemen zijn. Kneppers reageert dat er geen Europese machineorganisatie is en dat het moeilijk is om het juiste aanspreekpunt te vinden. Van de Ven vraagt of hierover al informatie was verzameld voor de ingetrokken ECHA-restrictie. Kneppers antwoordt dat dit zo is en dat dit dossier integraal is opgestuurd naar de Commissie.

Ter Haar vraagt zich af of meer lidstaten vergelijkbare zorgen hebben als Duitsland en Nederland. Kunnen deze gezamenlijk afgestemd worden in de Commissiewerkgroep? Rang antwoordt dat dit zeker kan wat betreft overgangstermijnen maar hij is niet bereid het algemene verbod ter discussie te stellen. Volksgezondheid blijft voor VWS de belangrijkste afweging. Mochten bepaalde elementen van het verbod leiden tot handelsverschuivingen die de volksgezondheid niet dienen of die zelfs schaden, is dat wel een goed argument. In die trant denkt hij graag mee. Dommershuizen vraagt of de aanvragen voor uitzonderingen op de overgangstermijn met de lidstaten zijn gedeeld. Rang antwoordt dat dit nog niet gebeurd is, hij verwacht dit bij de presentatie van het voorstel, samen met de overweging over het aannemen of niet.

Ter Haar vraagt of de uitzondering voor BADGE met voedselveiligheid te maken heeft. Rang antwoordt dat dit vanwege de hele lage exposure is. De onderbouwing

is dat de BPA hier niet voor de coating, maar voor een grondstof van de coating is gebruikt. Van de Ven vult aan dat het residu aan BPA er middels verdamping nog uitgehaald kan worden. Hier staat nog niets over in de regelgeving.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Biesterveld ziet in dat het verbod op BPA er zal komen. De industrie zou echter wel gebaat zijn met tijd. Als er een risicogebaseerd tijdsverloop ingevoerd kan worden voor de overgangstermijn kan de industrie hier goed mee werken. Voor verpakkingsmateriaal zou de transitie dan sneller kunnen gaan dan voor containers en ingewikkelde zaken als filters.

Datum
23 oktober 2023

Rang dankt allen voor de inbreng en gaat in elk geval de lage oppervlakte/inhoud ratio meenemen in de Commissiewerkgroep. Hij nodigt partijen uit om verdere bijdragen schriftelijk in te dienen. De voorzitter sluit dit agendapunt.

4. Europese wetgeving voedselcontactmaterialen

Rang licht ook dit agendapunt toe met een presentatie (bijlage 2). Er is al lang gesproken over een herziening van de Europese wetgeving over voedselcontactmaterialen. In 2017 volgde een rapport van het Joint Research Centre (JRC) van de Commissie waarin gepoogd is wetgeving in verschillende lidstaten te vergelijken. Normeringen bleken sterk uiteen te lopen. In 2018 is een workshop georganiseerd, gevolgd door een publieke consultatie die zeer veel reacties opleverde. Het midden- en kleinbedrijf (MKB) is apart benaderd. In 2019 volgde een tweede workshop, waarna focus groups met Lidstaten en stakeholders zijn ingesteld. In 2020 verscheen het eindrapport van de contractor. In 2022 is een werkdocument opgesteld met de meest dringende punten en een werkwijze hiervoor. Momenteel wordt gewerkt aan het inschatten van haalbaarheid en impact van beleidsopties en het nader invullen van oplossingsrichtingen en beleidsopties. De planning is om dit af te ronden in 2023, zodat vanaf 2024 aan een voorstel voor regelgeving gewerkt kan worden.

De revisie is gestoeld op 5 pijlers (dia 4). Op het gebied van veiligheid en duurzaamheid zijn dit A: focus verschuiven van materiaal naar eindproduct, B: prioritering van stoffen en C: veiligere en duurzamere opties ondersteunen. Pijler A is hiervan de belangrijkste. Niet van één materiaal alles regelen, maar onderzoeken welke stoffen prioriteit hebben en dit voor alle materialen in één keer regelen. Op het gebied van informatie-uitwisseling, naleving en handhaving zijn er twee pijlers, D: verbeteren van kwaliteit en toegankelijkheid van keteninformatie en E: systeem voor verifiëren naleving. Bureau Ernst en Young is door de Commissie aangesteld om de pijlers verder uit te werken, momenteel wordt gewerkt aan pijlers D en E.

De Commissie is voornemens om dit jaar nog een schets op te leveren van de toekomstige wetgeving. Zodra deze er is zal er een ROW-overleg georganiseerd worden. De schets is een goed startpunt voor discussie in het ROW. Echter Rang verwacht dat deze schets verlaat opgeleverd zal worden.

Tot slot is er een studie in voorbereiding die ingaat op de verhouding tussen veiligheid en duurzaamheid. Hier is een jaar voor uitgetrokken.

De voorzitter dankt Rang voor de presentatie en nodigt uit tot het stellen van vragen. Loop geeft aan dat op dit dossier de botsing tussen voedselveiligheid en milieu sterk naar voren komt. Het bedrijfsleven kan hiermee alle kanten uit, alleen niet tegelijk. De politiek verbiedt bepaalde stoffen uit

voedselveiligheidsoverwegingen. Dit heeft consequenties voor de industrie, die alternatieven moeten gebruiken. Deze alternatieven worden alleen door de politiek niet geaccepteerd omdat zij botsen met de energietransitie. Hij vindt het prettig dat hier onderzoek naar gedaan wordt maar vreest dat dit dient om politieke keuzes uit te stellen. Ondertussen kan de industrie niet acteren. Hij noemt hierbij het voorbeeld van loodhoudend recycalaat. Daarbij helpt het ook niet dat VWS gaat over voedselveiligheid en IenW over duurzaamheid. De voorzitter vindt dit een duidelijk statement richting VWS. Rang geeft aan dat VWS bezig is om het probleem van conflicterende regelgeving in contact met IenW te doorbreken. Lambregts roept om deze dingen Europees te regelen, derde landen begrijpen de afwijkende regels in Nederland niet. Loop geeft tot slot aan blij te zijn met het Nederlandse standpunt over de aanstaande verpakkingsverordening. Zo kan aan een level playing field gewerkt worden. De voorzitter sluit dit agendapunt.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
23 oktober 2023

5. Update PFAS-REACH voorstel

De voorzitter geeft Van Belle het woord voor een toelichting. Van Belle legt uit dat er gewerkt wordt aan een algemene restrictie onder REACH van PFAS. Een aantal landen, waaronder Nederland, heeft aan het dossier gewerkt. Vervolgens is er een consultatie gehouden waarop 5600 commentaren binnenkwamen, variërend van 1 tot 1000 pagina's. Deze moeten allemaal zorgvuldig bekeken worden. De lidstaten die het voorstel schreven krijgen extra tijd om de commentaren te verwerken, waarna het normale proces hervat wordt. De geplande einddatum van 2025 zal daarom niet gehaald worden.

Er zijn geen vragen over dit onderwerp.

6. Rondvraag

De voorzitter vraagt of VWS extra informatie kan geven over het tijdelijk handavingsbesluit minerale oliën (MOAH) in levensmiddelen. Rang vertelt dat de Europese Commissie een verklaring heeft gepubliceerd dat lidstaten bij bepaalde MOAH-waarden dienen te handhaven. De NVWA heeft geconstateerd dat met deze waarden 30 tot 50% van bepaalde soorten oliën en vetten niet zouden voldoen. Het afkeuren van deze hoeveelheden producten is niet proportioneel en de ketens zijn te ingewikkeld om op zeer korte termijn de bronnen van minerale oliën te identificeren en weg te nemen. Daarom heeft Nederland besloten de Europese actiegrenzen op te volgen en met een getrapte benadering. Voor vetten en oliën en levensmiddelen met een vetgehalte van meer dan 50% geldt een uitzondering en zal de NVWA tijdelijk niet handhaven. Nederland heeft de Commissie hierover geïnformeerd, het is afwachten wat hieruit komt. De voorzitter is benieuwd of dit problemen geeft voor de sector. Callaert antwoordt dat dit een probleem van de levensmiddelensector is, maar omdat verpakkingen een mogelijke bron van contaminatie zijn kan het ook bij de verpakkingsindustrie gaan spelen. Rang verwacht geen grote problemen, hij is blij dat de industrie hier verantwoordelijkheid neemt en noemt het hulpmiddel van de FNLI om te bepalen hoe minerale oliën in een product terecht zijn gekomen. Bijgevoegd bij dit verslag is een document met het Tijdelijk handavingsbeleid NVWA MOAH in levensmiddelen per 1 januari 2024.

Callaert heeft twee vragen met betrekking tot recyclingwetgeving. Als eerste was er recent tijdens een controle van de NVWA bij één van de leden onduidelijkheid over een aantal definities binnen verordening (EU) nr. 2022/1616. Als eerste over de vraag of spuitgieters wel of niet recyclers zijn en derhalve een registratie behoeven. Ten tweede of de NVWA wel of niet mandaat heeft om controles uit te

voeren op het gebruik (van kratten). Hij vraagt VWS om een uitspraak. Rang antwoordt dat de SUP-verordening op IenW terrein ligt. De punten mbt Verordening 2022/1616 moeten in overleg met de NVWA en eventueel met de Europese Commissie worden opgelost. Hij legt uit dat zowel de NVWA als IenW uitgenodigd waren voor dit overleg maar helaas niet aanwezig konden zijn. Ter Haar geeft aan het te waarderen dat IenW wel is uitgenodigd, om verkoking van wetgeving tegen te gaan. Ze hoopt dat zij bij het volgend overleg wel aanwezig kunnen zijn.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
23 oktober 2023

De voorzitter stelt voor om het ROW/DCL vanaf nu halfjaarlijks plaats te laten vinden. Rijerman merkt hierbij op dat het alleen nuttig is om te vergaderen als er iets te bespreken valt. Loop stelt voor om de datum voor het volgende overleg alvast vast te leggen, dan kan te zijner tijd gekeken worden of het zin heeft bijeen te komen. Afgesproken wordt dat VWS met een datumvoorstel komt. Dit volgt via de mail.

De voorzitter sluit de vergadering om 17:02